

Effektrapport

Verksamhetsåret 2021

Inledning

Den här rapporten sammanställer Asylrättscentrums effekter under 2021, vad vi gjorde och vad vi åstadkom med våra insatser. Rapporten är indelad i sex kapitel som inriktar sig på organisationen och rapportens avgränsningar, förändringsteorin, resurser, prestationer, resultat och hur vi mäter. Vår rapport är uppbyggd efter Giva Sveriges riktlinjer och de siffror som skrivs inom parentes är vilket avsnitt i riktlinjerna informationen svarar mot.

Effektrapportens avgränsningar

Om Asylrättscentrum (1.1)

Asylrättscentrum är en ideell förening. Vi har kontor i Stockholm och Göteborg men människor hör av sig från hela Sverige. Asylrättscentrum driver även ärenden internationellt. Asylrättscentrum arbetar för en rättssäker och konventionsenlig asylprocess. Grunden i vårt arbete är att ge gratis juridisk rådgivning och se till att de människor som söker asyl i Sverige förstår lagen och kan ta informerade beslut.

Sedan starten för 30 år sedan har vi verkat som en vakthund för asylrätten och varit en säkerhetsventil där det av någon anledning har gått snett. I de internationella sammanhangen där vi verkat har Sverige i hög utsträckning varit ett föredöme och de juridiska frågorna som diskuterats har inte varit relevanta, eftersom den svenska lagstiftningen i regel varit mer generös. Sedan 2016 har det ställts på ända. Sverige är på en europeisk miniminivå och tolkningen av de internationella konventionerna har blivit vardag för svenska asylnjurister. På Asylrättscentrum har vi gått från att driva ärenden där något gått snett, till att driva ärenden för att strukturellt kunna säkerställa att svensk lagstiftning inte strider mot internationell rätt.

Vi arbetar brett och strategiskt för att säkerställa att asylsökande i Sverige ska kunna tillvarata sina rättigheter. Därför ger vi även rådgivning till dem som stöttar asylsökande, utbildar advokater och jurister på andra organisationer, samt svarar på remisser och träffar lagstiftare. Vi har samarbeten med de framträdande organisationerna som arbetar för asylsökande, däribland UNHCR. Tillsammans med våra samarbetspartner arbetar vi långsiktigt för en rättssäker asylprocess i ett allt hårdare klimat. Asylrättscentrum har funnits för asylsökande under tre decennier men det är kanske just nu vi behövs som mest.

Rapportens avgränsningar (1.2)

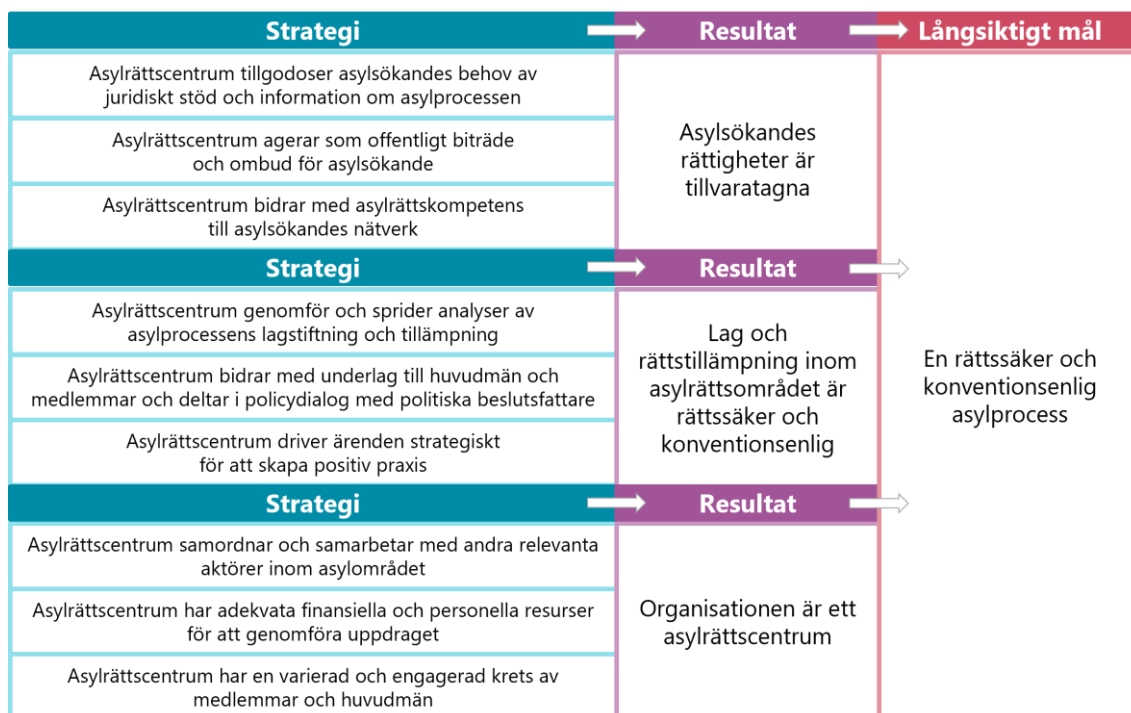
Hela Asylrättscentrums verksamhet ingår i rapporten och verksamheten som analyseras i rapporten sker i hela Sverige.

Tidsperiod (1.3)

Rapporten gäller 1 januari 2021 till 31 dec 2021.

Asylrättscentrums förändringsteori

Nedan är en illustration av Asylrättscentrums förändringsteori.

Problemet Asylrättscentrum adresserar: Rättssäkra asylprocesser och människor som lever i utsatthet (2.1)

Det är mycket som står på spel i en asylprocess. I värsta fall kan en människa som nekats asyl utvisas till tortyr, förföljelse och död. Asylrättscentrum har sedan 1991 verkat för att den svenska asylprocessen ska vara rättssäker och att asylsökande ska kunna tillgodogöra sig sina rättigheter.

De senaste åren har den svenska migrationslagstiftningen genomgått omfattande och snabba förändringar. Dessa ändringar har implementerats utan tydliga konsekvensanalyser om hur det påverkar människor som söker asyl i Sverige och att det varit svårt att förutse hur lagen ska implementeras. Det har lett till att lika fall behandlas olika och i vissa fall till orimliga beslut.

Asylrättscentrum verkar för att den enskilde ska förstå sin asylprocess och kunna ta välinformerade beslut, men även för att asylprocessen i Sverige är rättssäker och konventionsenlig så att samtliga som söker asyl i Sverige kan tillvarata sina rättigheter. För att uppnå detta använder vi oss av strategier som både stöttar människor som befinner sig här och nu, säkerställer att människor som behöver hjälp imorgon kan få stöd och påverkar systemet på lång sikt. Därför arbetar vi med *direktstöd, stöd till stöttarna* och *påverkansarbete*.

Målgrupper för Asylrättscentrums verksamhet (2.1)

Slutmålgruppen för Asylrättscentrums verksamhet är människor som sökt asyl eller uppehållstillstånd i Sverige. De är även målgruppen för vårt *direktstöd*.

För att stödet till slutmålgruppen ska säkerställas på lång sikt arbetar Asylrättscentrum även med *stöd till stöttarna*. Där är målgruppen personer som på olika sätt arbetar med eller är ideellt engagerade i stöd till människor som sökt asyl eller uppehållstillstånd i Sverige.

Slutligen riktar sig Asylrättscentrums *påverkansarbete* till målgrupper som genom sitt arbete påverkar opinionen, lagstiftningen eller mottagningssystemet. Detta för att säkerställa ett robust system där mänskliga rättigheter inte kränks.

Asylrättscentrums resurser (2.2)

Asylrättscentrums främsta resurser är våra medarbetare. Till följd av Coronapandemin har en stor del av vår verksamhet skett digitalt under 2021. Detta har lett till att vi fortsatt investera i digitala verktyg och hjälpmedel när behov uppstår.

För Asylrättscentrum handlar fördelningen och prioriteringen av resurser främst om hur vi fördelar arbetstiden mellan att stötta människor som behöver hjälp här och nu, och verksamheten som säkerställer stödet på lång sikt. Medarbetarnas arbetstid är vår främsta resurs och kostnad.

Våra aktiviteter (2.3)

Direktstöd till människor som sökt asyl eller uppehållstillstånd i Sverige

För att asylsökande ska kunna tillgodogöra sig sina rättigheter och ta välinformerade beslut ger vi gratis stöd och publicerar informationstexter på vår hemsida. Asylrättscentrums stödverksamhet består av telefon- och mailrådgivning, att våra jurister agerar offentliga biträden eller ombud och att vi driver ärenden både nationellt och internationellt

Stöd till stöttarna

I Asylrättscentrums verksamhet stöttar vi även dem som stöttar. Det gör vi genom utbildningar, ta fram stödmaterial och handböcker, ge juridisk rådgivning och bjuda in till samverkansmöten.

Påverkansarbete

En del av Asylrättscentrums arbete sker också i form av påverkansarbete. Vi arbetar kontinuerligt med att bemöta felaktig och osaklig information samt med att belysa rättighets- och rättssäkerhetsbrister på migrationsområdet, i samtal med beslutsfattare och i den offentliga debatten. Vi har en nära samverkan med aktörer inom civilsamhälle, näringsliv, kommuner, myndigheter, folkbildning och religiösa samfund.

Vi åskådliggör konsekvenserna av politiska beslut för att säkerställa att ny lagstiftning inte röstas igenom utan korrekt beredning och tydliga konsekvensanalyser. Vi är remissinstans vid nya lagförslag och statliga utredningar och träffar politiker och beslutsfattare, både lokalt, nationellt och internationellt, samt medverkar i internationella nätverk och påverkansinsatser. Vi driver aktiv opinionsbildning och arbetar med att värna asylrätten och stärka skyddet för mänskliga rättigheter. Genom att driva ärenden strategiskt både nationellt och internationellt vill vi bidra till att skapa ny positiv praxis inom migrationsrätten i Sverige och internationellt.

Vi för också en tät dialog med Migrationsverket och andra myndigheter, och vi är UNHCR:s svenska civilsamhällespartner och ingår i internationella samarbeten och nätverk, särskilt med systerorganisationer inom EU. Asylrättscentrum medverkar med bakgrundsinformation eller genom intervjuer och analyser i svensk och internationell media.

Effekter (2.5)

Organisationens övergripande mål är en rättssäker och konventionsenlig asylprocess. Med *rättssäker* avses förutsägbarhet, likabehandling och handläggning inom rimlig tid. Med *konventionsenlig* avses att Sverige uppfyller sina internationella åtaganden. För att nå det övergripande målet har vi identifierat ett antal effekter vi vill uppnå

Asylsökande och deras nätverk har tillgång till juridiskt stöd

En förutsättning för att asylsökande ska ha tillgång till en rättssäker och konventionsenlig asylprocess är att de har kunskap om asylprocessen och att de har tillgång till juridiskt stöd i den. En förutsättning för att tillgången till stöd är effektivt är att det är tillgängligt för målgruppen, både i form och plats. För att säkerställa tillgängligheten ökar Asylrättscentrum sina insatser för att inkludera asylsökande i dialog om insatser och riktning. Många asylsökande har ett nätverk av offentliga biträden gode män, psykologer, lärare eller andra engagerade personer. Även de personerna kan vara i behov av juridiskt stöd för att i sin tur kunna erbjuda kompetent och adekvat stöd till de asylsökande.

Alla personer som vänder sig till Asylrättscentrum kan förvänta sig att få juridiskt stöd. Inkomna frågor besvaras löpande, men i perioder med högre tryck och arbetsbelastning kan ibland svarstiden dröja. En effekt vi hoppas uppnå med vårt arbete är att fler asylsökande och papperslösa ska få tillgång till den information de behöver för att göra informerade val i sina ärenden. För att alla asylsökande som har behov av stöd även får det krävs en större insats för att alla i behov har kännedom om Asylrättscentrum och att organisationen har resurser för att ta tillgodose behovet. Det förväntas uppnås på längre sikt, ca fyra år.

Lagstiftare och tillämpare säkrar en rättssäker och konventionsenlig asylprocess

Utvecklingen har gått och fortsätter att gå snabbt på asylrättsområdet. Lagstiftare och tillämpare kan ha behov av tillgång till externa erfarenheter och analyser vid sitt beslutsfattande. Asylrättscentrum analyserar rättssäkerhet och konventionsenlighet av asylprocessen. Organisationen verkar för att beslutsfattare beaktar analyserna.

Asylrättscentrum driver även ärenden strategiskt för att säkerställa att tillämpningen av lagen är rättssäker och konventionsenlig.

Effekten på kort sikt är att Asylrättscentrum identifierar relevanta beslutsfattare och analyserar aktuella juridiska områden, exempelvis svarar på remisser. På längre sikt har Asylrättscentrum en löpande ömsesidig dialog med identifierade lagstiftare och tillämpare för en rättssäker och konventionsenlig asylprocess. Det förväntas uppnås inom två år.

Organisationen är ett asylrättscentrum

Att vara ett asylrättscentrum innebär att vara den aktör i Sverige som samordnar engagerade inom asylrättsområdet. Organisationen har den praktiska erfarenheten av att arbeta asylrättsligt och samtidigt asylrättslig kompetens och resurser för att långsiktigt påverka möjligheterna till en

rättssäker och konventionsenlig asylprocess. Asylrättscentrum står med ett ben i den praktiska verkligheten och med ett ben i den akademiska forskningen vid de juridiska institutionerna. Den här kombinationen är en möjlighet och ett ansvar.

Effekten på kort sikt är att aktörer i Sverige som behöver asylrättsligt stöd tar kontakt med Asylrättscentrum. På längre sikt är effekten att Asylrättscentrum samordnar centrala initiativ kring asylrätt i Sverige och att engagerade har anslutit sig till organisationen. Det förväntas realiseras inom två år.

Resurser

Asylrättscentrums verksamhetskostnader (3.1 + 3.2)

Asylrättscentrums totala verksamhetskostnader för perioden är 13 012 824 kronor.

Asylrättscentrums prestationer

Verksamheten har under större delen av 2021 fortsatt att präglats av Covid-pandemin, med distansarbete som huvudregel och begränsning av möten och verksamhetsbesök ute i landet. Organisationen har trots detta kunnat ökat tillgängligheten för primärmålgruppen och därutöver inlett en stark utvecklingsfas inom ett antal områden.

Direktstöd till människor som sökt asyl eller uppehållstillstånd i Sverige (4.1)

Juridisk rådgivning

Trots svårigheterna som covid-19 medfört har Asylrättscentrum även under 2021 erbjudit rådgivning per telefon och mejl till ett stort antal asylsökande och deras nätverk. Under året besvarades strax under 1200 samtal under vår telefonrådgivning varav ungefär 200 av dem kom från barn eller de som stöttar barn. Vi har även besvarat 7808 mejl genom vår mailrådgivning varav 484 av dem skickats av barn eller kontaktpersoner runt barnet. Barnmottagningen har även tagit emot flera besök under året.

Under året har vi gjort särskilda satsningar på rådgivningsverksamheten genom stärkt juristbemanning i Asylrättscentrums process- och rådgivningsteam och en ny drop-in-rådgivning i centrala Stockholm. Där har asylsökande fått möjlighet att träffa två av våra jurister på plats för att diskutera sitt ärende och få juridisk rådgivning. Drop-in-rådgivningen har genomförts i samarbete med ABF Stockholm som lånat ut sina lokaler för detta ändamål.

Offentligt biträde och juridiskt ombud

I direktstödet till människor som sökt asyl eller uppehållstillstånd i Sverige ingår även att driva ärenden och Asylrättscentrum har under 2021 tagit emot och handlagt lite drygt 400 nya ärenden.

Asylrättscentrum har under året agerat offentligt biträde eller gått in som juridiskt ombud i ca 50 ärenden. Samtidigt har organisationens jurister drivit 6 ärenden i internationella instanser. I september fälldes Sverige av FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionshinder. Avgörandet följde på ett epokgörande beslut från samma kommitté 2020 som även det drevs av Asylrättscentrum. Det var första gången som kommittén fällde en stat för brott mot FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) i ett utvisningsärende och besluten kan få praxispåverkan både i Sverige och internationellt.

Information till asylsökande

Asylrättscentrums hemsida innehåller mycket information om asyl- och migrationsprocesser. Tillgängliggörandet av information på vår hemsida skapar möjligheter för vår målgrupp att ta informerade beslut. De mest lästa sidorna på vår hemsida rör allmän information om asylprocessen, där familjeåterförening med 7893 sidvisningar fick flest besök. I syfte att nå asylsökande med aktuell och relevant information publicerar vi löpande inlägg på vår hemsida som rör olika ämnen, ofta med utgångspunkt i vanliga frågor vi får. Förutom inlägget om vår handbok om permanent uppehållstillstånd, som beskrivs närmare nedan, innehöll vårt mest besökta inlägg information om rätten till vaccin mot covid-19 för asylsökande och papperslösa.

Asylrättscentrum utarbetade under 2021 en *handbok för arbetsgivare* om deras roll vid ansökan om permanent uppehållstillstånd. Vi har även uppdaterat och fortsatt sprida vår *handbok om permanenta*

uppehållstillstånd som riktar sig till personer med tillstånd genom den så kallade gymnasielagen. Under året har vi nått av informationen att den har varit till avgörande stöd för många personer som beviljats permanenta uppehållstillstånd. Inlägget på vår hemsida om handboken om permanent uppehållstillstånd var vårt mest besökta under 2021, med 4428 visningar. Även handboken för arbetsgivare var flitigt besökt med 1137 visningar för året efter att den publicerats i slutet av april.

I och med talibanernas maktövertagande i Afghanistan i juli 2021 och det verkställighets- och beslutsstopp som då infördes av Migrationsverket ökade antalet frågor från vår målgrupp om rådande läge. Vi identifierade ett behov att bidra med information om vad förändringen av säkerhetsläget innebar för personer från Afghanistan som befinner sig i Sverige. Med anledning av detta publicerade vi flera inlägg på vår hemsida med uppdaterad information, och under sommaren utvecklade vi en *FAQ till stöd för afghanska medborgare* i Sverige, som fick mycket stor spridning.

Stöd till stöttarna (4.1)

Utbildningsverksamheten har tidigare skett på plats ute i stiften och på organisationer vi stöttar. På grund av pandemin blev Asylrättscentrum tvungen att hitta lösningar där utbildningarna fortfarande kunde genomföras på ett tryggt och bra sätt. Under 2020 genomfördes föreläsningarna digitalt, och detta förfarande fortsatte även under 2021. Trots nya verktyg och förfaranden genomfördes alla de utbildningar som planerats under året.

Stödet till nätverket kring asylsökande har också varit en betydande del av verksamheten under 2021. Asylrättscentrum har genomfört samarbetsavtal om juridiskt stöd och kompetensutveckling med 14 aktörer under 2021. Det har varit betydande aktivitet i de flesta avtalen under perioden med betoning på distansstödet. Antalet utbildningar har ökat jämfört med föregående år och de flesta som genomförts har varit digitala.

Asylrättscentrum har också gett direkt stöd till ombud och offentliga biträden i ett stort antal ärenden, och även samordnat en arbetsgrupp för strategisk processföring bestående av jurister från både advokatbyråer och civilsamhällesorganisationer.

Påverkansarbete (4.1)

Den 20 juli trädde en ny permanent migrationslagstiftning i kraft som ersatte tidigare tillfälliga bestämmelser. Upphållstillstånd blev tillfälliga som huvudregel och striktare villkor för familjeåterförening infördes. För att påverka processen och bidra till stärkt kunskap utarbetade Asylrättscentrum ett flertal juridiska analyser och remissvar. Vi gjorde också flera medieframträdanden, genomförde informationsinsatser och skapade dialog med myndigheter, beslutsfattare, media och civilsamhälle.

Vi har under året skrivit 5 *remissvar*, bland annat kring migrationsverkets föreskrifter om så kallade säkra ursprungsländer och utarbetat 7 juridiska analyser i serien *juristerna kommenterar*, bland annat kring EU-domstolens dom om krav på ordnat mottagande vid utvisning av ensamkommande barn.

Talibanernas maktövertagande i Afghanistan i juli 2021 medförde en rad särskilda insatser från Asylrättscentrum – både i fråga om individuell rådgivning, ageranden i enskilda ärenden, informationsprodukter riktade till afghanska medborgare, juridisk analys, remissutlåtanden, mediemedverkan och opinionsbildning. Som nämnt ovan utvecklade vi bland annat en *FAQ till stöd för afghanska medborgare* i Sverige, som fick mycket stor spridning.

Under årets fjärde kvartal inleddes en satsning på ökad synlighet och offentligt genomslag.

Asylrättscentrums analys är att rättssäkerhet och rättigheter på migrationsområdet är beroende av hur regelverk utformas, vilket i sin tur starkt påverkas av den offentliga debatten och den kunskapsnivå som präglar den. Asylrättscentrums roll som kunskapsförmedlare, opinionsbildare och påverkansaktör inom vårt sakområde har fortsatt att stärkas i takt med förändringar av regelverket, opinionsmässiga trender och allvarliga kunskapsbrister.

Under de sista månaderna av 2021 har Asylrättscentrum fått tre debattartiklar publicerade, bland annat i Svenska Dagbladets tryckta och digitala upplagor och Asylrättscentrums medarbetare har under året medverkat i nyhetsprogram i SVT och TV4, i radioprogram samt i intervjuer i tryckt media. Under året har Asylrättscentrums, och Sveriges största, migrationspodd *Människor och Migration* utkommit med 8 avsnitt kring aktuella migrationsfrågor, hemsidan har haft 215 000 besök och antalet följare på sociala medier har fortsatt att öka.

I slutet av året inleddes en analys- och dialogprocess inför en möjlig utveckling av Asylrättscentrums internationella verksamhet, med målsättningen att etablera projektsamarbeten med flyktingrättsorganisationer i ursprungs- och transitländer.

I december medverkade Asylrättscentrum vid MR-dagarna i Göteborg med ett seminarium om den bristande rättssäkerheten på migrationsområdet som ett demokratiproblem.

Asylrättscentrum fick för andra gången uppdraget att skriva den årliga landrapporten om Sverige för AIDA (the Asylum Information Database), som handhas av ECRE (the European Council on Refugees and Exiles). AIDA:s landrapporter ger en heltäckande bild av asylsystemet i respektive land och används som informationskälla av bland annat EU-kommissionen, EASO (Europeiska stödkontoret för asylfrågor) och domstolar. Som exempel kan nämnas att EASO hänvisade till den svenska AIDA-rapporten i sin årsrapport. Att Asylrättscentrum fått uppdraget att skriva den svenska delen av AIDA-rapporten även 2021 är ett stort förtroendeuppdrag, visar på organisationens trovärdighet även internationellt och ger oss en möjlighet att påvisa problemområden som vi vill påverka framöver.

Asylrättscentrum var även svensk medkoordinator för *ELENA*, ett europeiskt nätverk för mer än 500 asylrättsjurister i Europa.

Organisationen är ett Asylrättscentrum (4.1)

Internt

I slutet av 2020 initierades arbetet med att dela upp medarbetarna och arbetsuppgifterna i team: avtalsteamet, processteamet och staben. Det nya arbetssättet har fortsatt och finlipats under 2021. Båda juristteamen arbetar med att systematisera lärandet från det juridiska arbetet för att utvärdera trender, tendenser, risker och relevanta verktyg eller arbetssätt. Staben utgörs av generalsekreterare, kanslichef, chefsjurist, samordnare, kommunikationsansvarig och administratör. Staben har det huvudsakliga ansvaret för spridning av analys, resultat och den externa kommunikationen.

Externt

Under året har juristgruppsmöten genomförts två gånger per månad, ett forum för kunskapsutbyte och analys, där även jurister kopplade till våra medlemsorganisationer kan delta.

Vi har under 2021 fortsatt att verka för en ökad profilering som ett asylrättscentrum, och har i och med detta tagit nya kontakter och initierat nya samarbeten. Under sista kvartalet 2021 har

Asylrättscentrum inlett en satsning på en breddning av våra samverkansrelationer, där samverkansdialog inletts med fler aktörer från olika, och för Asylrättscentrum nya, samhällssektorer, såsom kommuner, bildningsförbund, företag och fackföreningar. Ett nytt samarbete kring rådgivningsverksamheten har inletts med *ABF Stockholm* och ett större samverkansavtal har slutits med *Rädda Barnen*. Under året har sammantaget fler än 1000 rådgivningskontakter tagits via den särskilda telefon- och mailrådgivningen för samverkanspartners. Väntetiderna inom ramen för avtalssamarbetena har kunnat hållas nere till nära noll. 2021 genomförde Asylrättscentrums experter 84 utbildningar i migrationsrätt inom ramen för samverkansavtalen.

Partnerkontakter i bland annat Norrbotten och Västsverige har inletts kring hur särskilda stöd och utökade samarbeten kan möjliggöra en förbättrad tillgänglighet och närvaro av Asylrättscentrums verksamhet i olika delar av landet framöver.

Under 2021 blev två organisationer, *RFSL* och *IM*, medlemmar i Asylrättscentrum. Asylrättscentrum har under 2021 fortsatt att vara UNHCR:s svenska civilsamhällespartner med ett samarbete kring bland annat stöd till och fortbildning av biträden i migrationsärenden. Inom ramen för samarbetet har Asylrättscentrum gett ut två rapporter, om upphörande av skyddsstatus respektive tillämpningen av de nya reglerna avseende så kallade säkra ursprungsländer. Andra projektpartners inkluderar Socialstyrelsen, Borås pastorat, Postkodstiftelsen och den holländska organisationen Defence for Children.

Hur gick det?

Utvärdering av Asylrättscentrums prestationer (6.1)

Generellt

Trots det tydligt minskande antalet nya asylsökande till Sverige under 2021 har antalet rådgivningskontakter inte sjunkit. Orsaken bedöms vara en kombination av att merparten av hjälpsökande redan har varit i Sverige under en tid innan första kontakt med Asylrättscentrum, och framväxten av ett restriktivare, mer komplext och mindre enhetligt migrationsrättsligt regelverk, vilket medfört ett ökat behov av juridiskt stöd inom vissa områden.

Under 2021 har Asylrättscentrum fortsatt att bredda sitt tematiska fokus för den migrationsrättsliga verksamheten. Samtidigt som asylfrågor alltjämt utgör vår kärnprioritering har ett alltmer komplext och mindre enhetligt regelverk, inklusive överlappning mellan olika grunder för uppehållstillstånd i många ärenden, liksom tillfälliga tillstånd, gjort arbetet med familjeåterförening, studier och arbetstillstånd naturliga och likvärdiga delar av verksamheten, såväl inom rådgivning som utbildning och nya partnerskap. Samtidigt har kansliet fortsatt att renodla professionella roller, bland annat för chefsjurist och projektledare, samt fortsatt att fördjupa befintliga specialroller bland juristerna, och utveckla nya, inom bland annat socialjuridik, barnrätt, kvinnor i asylprocessen, familjeåterförening, konvertitfrågor, gymnasielagen, statslöshet, HBTQI+personers rättigheter samt EU:s migrationssamarbete.

Ett utvecklat system med förfinade parametrar och tydligare rollfördelning, för en effektivare och tydligare statistisk uppföljning av verksamheten och dess mål, sjuöskades i december.

Trots ett fortsatt stort inflöde av nya ärenden har väntetiden från första kontakt till ett besked från Asylrättscentrums jurister kunnat reduceras från ca 6 månader i början av 2021 till ca 3 månader i slutet av året. Under samma period har antalet nya ärenden i kö att bli granskade för möjlig vidare insats från Asylrättscentrum minskat från ca 90 till ca 20.

Prestationer i förhållande till satta mål och tidigare resultat

Under 2021 minskade antalet telefonrådgivningstillfällen som genomförts per vecka från fyra till tre. Bedömningen från de som svarar är att en absolut majoritet av de som använder telefonrådgivningen upplever informationen som meningsfull. 1154 samtal inkom varav 200 var till barnrådgivningen. Målet för hela året var 1000 samtal, vilket vi lyckades uppnå, trots färre telefonrådgivningstillfällen. Under 2020 besvarades också ca 1000 samtal.

Vi besvarade 7808 mejl som rörde juridisk rådgivning, varav 484 kan härledas från barnmejlerna. Det är en liten minskning jämfört med föregående år som landade på ca 8000. Det är också ett lägre antal än de 8000 mail vi uppsatt som mål för 2021.

Asylrättscentrum har en utmaning när det gäller att utvärdera lagda resurser och utfall på våra aktiviteter som riktar sig till människor som sökt asyl eller uppehållstillstånd i Sverige. När det gäller telefonrådgivningen kan vi se antalet besvarade samtal och antalet timmar vi har haft rådgivning. Mailrådgivningen är svårare att beräkna resurs och effekt av då juristerna inte schemaläggs på samma sätt och att vi inte kan mäta effektiviteten i mailsvaren.

Antalet ärenden som handlagts under 2021 var 412, vilket var ett lägre antal ärenden än målsättningen för året som var 500. Föregående år var antalet högre, 592, även om den siffran också var lägre än året dessförinnan. Det finns utmaningar att mäta effektiviteten av lagda resurser i ärendehanteringens då ärenden pågår över flera år och att en person har fått en rättssäker process inte nödvändigtvis behöver resultera i ett uppehållstillstånd. De personer som vänder sig till oss för att få stöd, har fått stöd, och att de ofta inte har någon annan att vända sig till. Effekten av lagda resurser är alltså att dessa människor har fått hjälp.

Under 2021 drevs 6 ärenden strategiskt internationellt, vilket var ett lägre antal än de 11 ärenden som drevs 2020, men på jämförbar nivå med år 2019 då vi drev 5 ärenden.

Under året har vi skickat ut 10 nyhetsbrev till 457 prenumeranter. Nyhetsbrevet har fortsatt vara den primära kanalen för att sprida information till huvudmän och medlemmar (numera kallade medlemmar respektive stödmedlemmar). Spridningen av våra texter sker via Facebook där antalet som följer oss ökade från 1524 till 2132 under året, på Twitter ökade vår följarskara från 1499 till 1683.

Under 2021 genomförde vi 84 utbildningar, vilket överskred målet om 80 utbildningar. Det utgjorde också en mycket högre siffra än föregående år, då pandemirestriktioner bedömdes vara orsak till de strax över 30 utbildningar som genomfördes år 2020. Det är positivt att så gott som alla Asylrättscentrums avtalspartners prioriterat fortsatt samarbete under 2022.

Asylrättscentrums lärdomar: hur vi ska upprätthålla och förbättra resultatet i framtiden (6.3)

Mot bakgrund av lärdomarna från 2021 har Asylrättscentrum valt att fokusera på ett antal områden för året som kommer.

Varumärkesstärkande och finansiering. Det innebär att Asylrättscentrum behöver öka kännedomen om organisationen genom att formulera och kommunicera sina grundbudskap. Kommunikationen kopplas också på ett tydligt sätt till finansiering.

Samarbetsstrukturer inklusive stöd och uppföljning till huvudmän och medlemmar. Det innebär att vi kan följa upp och visa våra resultat på ett tydligare sätt för befintliga och nya samarbetspartners. Vi måste även hitta ett tydligare sätt att mäta resultat av de långa processer vi befinner oss i. Asylärenden, överklaganden, internationell processföring och påverkansarbete är långdragna processer, de är svåra att utvärdera på årsbasis och behöver därför bättre fångas upp i utvärderingsarbetet.

Kärnverksamhet, i synnerhet digital rådgivning och ärendehantering. Asylrättscentrums direkta stöd till asylsökande kompletterar andra organisationers insatser. Stödet är också utgångspunkten för våra analyser och är avgörande för vår trovärdighet i asylrättsfrågor.

En lärdom från 2021 är att vi måste fortsatt hitta nya sätt att mäta vår effekt för att tydliggöra var vi gör mest nytta. Även om färre människor söker asyl i Sverige nu än tidigare år har lagstiftningen blivit mer komplex och frågorna till oss blir fler. Samtidigt ser vi att de medel som går att söka för att driva vår verksamhet minskar. Vi måste hitta andra mätpunkter för att kunna prioritera arbetet på organisationen. Tidigare mätpunkter har främst syftat till att räkna antalet svar och genomförda

aktiviteter, effekten av aktiviteten saknas i nuläget i Asylrättscentrums sätt att mäta. Den digitala rådgivningen måste utvecklas och arbetet kompletteras med bättre information på hemsidan så att de frågor som kommer in via rådgivningen gäller specifika fall och inte generell information om processen eller lagstiftningen.

Utvecklingen av migrationsrätten Avgörande förändringar av migrationsrätten har genomförts under 2021 inte minst genom ändringar i utlänningslagen. Asylrättscentrum har en viktig roll att spela för att påverka framtida inriktning och praxis, men även för att förklara skeenden och analysera hur utvecklingen påverkar olika aktörer.

De tydliga prioriteringarna framåt tydliggör även vad som är mindre prioriterat. Juristerna fokuserar på förordnanden och digital rådgivning. Telefonrådgivning och att driva ärenden som ombud kan vid behov prioriteras ned. Beträffande det externa arbetet kommer Asylrättscentrum framöver inte att fokusera på deltagande i nya forum, referensgrupper och sammanhang som inte är tydligt kopplade till våra prioriteringar.

Asylrättscentrums målsättningar på längre sikt

Arbetet för att värna mänskliga rättigheter och rättssäkerhet i migrationssystem sker idag i allt starkare motvind. Principer som den universella rätten till skydd undan förföljelse och rätten att återförenas med sin familj, liksom tillgången till en rättssäker process, har länge varit närmast självklara för de flesta men har under senare tid blivit alltmer, och i allt bredare kretsar, kontroversiella. Asylrättscentrum får därigenom en allt tydligare roll som påverkansorganisation, med uppgiften att inte bara bevaka den enskildes rätt inom ramen för regelverken utan också att påverka regelverkets utformning och debattens riktning.

Samtidigt syns i opinionsundersökningar bland den svenska befolkningen fortfarande ett, i europeisk jämförelse, unikt starkt stöd för en human och rättssäker migrationsordning. Asylrättscentrums roll som Sveriges ledande enskilda migrationsrättsliga aktör blir nu allt viktigare som en samlande kraft för svenskt och europeiskt civilsamhälle i arbetet för att skydda rättigheter och rättssäkerhet.

Asylrättscentrum har därför ambitionen att stärka, fånga upp, kanalisera och koordinera civilsamhällets starka – men idag ofta fragmenterade – engagemang för asylsökandes och migranternas rättigheter samtidigt som vi ytterligare stärker vårt juridiska engagemang i enskilda migrationsärenden.

Kommande år vill vi att Asylrättscentrums synlighet ska öka, såväl i media som på gator och torg. Denna process har redan inletts med ett antal medverkanden i högprofilerad media (SVT, SvD, DN, Tv 4, SR) under början av hösten 2021, både kring enskilda ärenden och generella rättighets- och rättssäkerhetsbrister inom migrationssystemet. Effekten vi vill uppnå med denna satsning är att Asylrättscentrum ännu tydligare ska vara det samlande navet för arbetet med asylsökandes och migranternas rättigheter i Sverige och civilsamhällets ledande röst inom vårt expertområde.

Asylrättscentrums ökning av utåtriktad verksamhet och närvaro i den offentliga migrationsdiskussionen har som mål att på sikt ge effekt på tonvikten i den svenska migrationsdebatten, genom påverkan på opinionsbildare, lagstiftare och myndighetspraxis. Detta möjliggörs genom mediemedverkan med initierade och faktabaserade analyser av rättsläget, tydlig kommunikation kring hur svenska regelverk och praxis måste förhålla sig till internationella

konventionsåtaganden, genom framtagande av handböcker, produktion av rådgivningsmaterial, publicerande av expertutlåtanden, juridiska analyser och remissyttranden samt av processande av principiellt viktiga migrationsärenden i såväl nationella som internationella domstolsinstanser och kommunikation kring dessa. Det sker också genom nära och regelbunden kontakt med regeringen, Migrationsverket och domstolarna och med politiska partiets företrädare samt genom rådgivning och utbildningsinsatser i till såväl ledande civilsamhällesaktörer inom området, som offentliga aktörer, t.ex. inom kommunal förvaltning.

Samtidigt fortsätter Asylrättscentrum att utveckla sitt grunduppdrag, genom att förbättra tillgängligheten till gratis rådgivning till enskilda asylsökande, papperslösa och personer som vill återförenas med sina familjer, genom bedömning av förutsättningarna för att driva ärenden rättsligt och vid behov representera den enskilde som juridiskt ombud eller offentligt biträde. Rådgivningsverksamhetens effekt för enskilda individer och på aggregerad samhällsnivå har som mål att verka för att fler individers rättigheter tas tillvara och att fler människor som har skyddsbehov och rätt till att återförenas med sin familj får stanna i Sverige. Denna effekt vill vi inom de närmaste åren bredda, t.ex. genom större geografisk närvaro i olika delar av Sverige, ingående av nya samarbeten och genom att fler ledande experter knyts till verksamheten. Tillgängligheten kan stärkas genom fler rådgivningskanaler, inklusive drop-in-rådgivning i storstadsområdena liksom genom utbildningar av fler yrkesgrupper som kommer i kontakt med personer i migrationsprocesser, såsom kommunernas socialtjänster. Därigenom uppnås effekten att Asylrättscentrum tillgodoser behoven hos en signifikant andel av de människor som behöver migrationsrättsligt stöd eller kompetensförstärkning i Sverige, direkt eller indirekt.

I takt med att EU:s gemensamma migrationspolitik tar allt fastare form blir den europeiska arenan som påverkans- och samarbetsområde allt viktigare för Asylrättscentrum. Som specialiserad migrationsrättslig civilsamhällesaktör vill Asylrättscentrum under de närmaste åren att ta en större roll i att bygga samarbeten för effektiv påverkan, analys och övrig samverkan på Europainivå. Våra samarbeten inom ramen för ECRE (European Council on Refugees and Exiles) kommer att stärkas och Asylrättscentrum tar initiativ till ett tätare samarbete med systerorganisationer i Europa genom gemensamma medieframträdanden och påverkansinsatser gentemot EU:s institutioner samt koordinerade insatser gentemot nationella regeringar och parlament.

Asylrättscentrum har sedan många år etablerade internationella samarbeten, inte minst med UNHCR och ECRE, och kommer att under kommande år fördjupa kontakter med flyktingrättsliga aktörer även utanför Europa, med den möjliga effekten att bidra till att stärka förmågan hos lokala påverkansaktörer för flyktingars rättigheter att påverka regelverk och hur människor behandlas i migrationsprocesser i ursprungsländernas närområden samt bidra till informationsspridning om rådande förhållanden för människor på flykt.

Så mäter vi

Definitioner för de mått vi använder för att mäta prestationer (7.1)

Asylrättscentrum arbetar med resultatnriktad styrning. Föreningen har definierat mål, resultat och strategier för verksamheten som utmynnar i konkreta aktiviteter. Organisationen har identifierat indikatorer för att följa upp resultat och aktiviteter. Resultaten mäts kvantitativt, genom insamlande av statistik, och kvalitativt, genom analys, halvårsvis.

Slutsatserna från utvärderingen bidrar till att planera arbetet framåt. Aktiviteterna anpassas, byts ut och fokus justeras mot bakgrund av analyserna. Styrelsen följer upp och utvärderar verksamheten två gånger per år och tar ställning till riskanalys.

Asylrättscentrum mäter hur många asylsökande som har fått juridiskt stöd från organisationen, vi mäter antal besvarade samtal, mail och drivna ärenden. Stödet till de som i sin tur stöttar asylsökande mäts i antal insatser och i vilken utsträckning det har varit meningsfullt för de som tagit del av dem. Vi räknar antal utbildningar vi genomför och antal läsare och räckvidden av analyser och kompetensutvecklingsmaterial som vi publicerar.

Omdöme av insatser utvärderas genom direkta frågor eller enkäter. Ibland är det beställaren av utbildningen som genomför utvärdering och ibland gör vi det själva. Då Asylrättscentrum stöttar de människor som inte har någon annanstans att vända sig är antalet som vi kan hjälpa i sig en effekt av vårt arbete.

Medarbetare dokumenterar ärenden, rådgivning och utbildning samt utfall i ärenden. Även de ärenden som drivs strategiskt och dess utfall dokumenteras. Hur många personer som tar del av information kring asylrätt mäts. Antalet biträden som har tagit del av kompetensutveckling mäts liksom i vilken utsträckning de har använt kunskapen. Antalet insatser för samordning samt spridning av analys dokumenteras.

Asylrättscentrum följer också utvecklingen av antalet kontakter via sociala medier, antalet följare på Twitter och Facebook, prenumeranter på nyhetsbrev och besökare på hemsidan. Vi räknar antal läsare av opinionsbildande texter, lyssnare på podden och spridning av våra analyser. Vi räknar även antal möten vi har med politiker, opinionsbildare och beslutsfattare.